

آشنی با قرآن ۱۳

ماضی مجهول: اگر حرف اول ماضی ضمه «ی» داشته باشد مجهول است مثل کَتَبَ «نوشته شد» و حرف قبل از آخر آن کسره «ی» دارد.
مضارع مجهول: اگر حرف اول مضارع ضمه «ی» و حرف قبل از آخر آن بدون در نظر گرفتن ضمه «ی» داشته باشد مجهول است مثل:
يُقْتَلُ «کشته میشود» اگر حرف قبل از آخر آن کسره «ی» داشته باشد مضارع معلوم است و از افعالی است که صیغه مفرد مذکر ماضی آن چهار حرفی است.
کَتَبَ وَيُقْتَلُ را از پیش کنید. و معنی این جملات را بنویسید:

يُجَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا: الله و افراد با ایمان را در خیال خود فریب میدهند. (مضارع معلوم است چون با بر دشمن «وَن» بخارخ باقی میباشد)

حرف قبل از آخرش یعنی «د» کسره «ی» دارد.

يَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ
وَأَقْبُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ
لَا تُخْرِجُوا أَنْفُسَكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ

رِزْقُوا (رزق: روزی) رِزْقًا مِنْ قَبْلُ
تَمَّ إِلَيْهِ تَرْجِعُونَ
مِنْهَا شِفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ.
فَاعْمَلُوا مَا تُمَرُونَ
لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ

أَشْرَبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعَمَلَ (عجل: کوشش)
أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ
مَنْ أَنْطَمَ مَعْنٍ مَنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذَكَّرَ
لَا تَسْلُ عَنْ أَصْحَابِ الْجَنَّةِ

قَالُوا: تَرْمِينُ بِمَا أَنْزَلَ عَلَيْنَا
كُوَيْبَرٌ
مَا أَنْزَلَ عَلَى الْمَلَائِكَةِ بِأَبْلِ
كَمَا سَأَلَ مُوسَى مِنْ قَبْلُ

فِيهَا أَسْمَةٌ

لَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنْفَعُهَا شِفَاعَةٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ
مَا أَدْنَى مُوسَى وَحِمْيَرٍ وَمَا أَدْنَى النَّبِيِّينَ مِنْ رَبِّهِمْ (ان: دان)
لَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْواتٌ.

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ
إِذْ بَرَأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَبَّيْكُمْ الصِّيَامُ
أَنْزَلَ فِيهِ الْقُرْآنَ هُدًى لِلنَّاسِ

شَهْرَ رَمَضَانَ الَّذِي
أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفْعُ إِلَى نِسَائِكُمْ (رَفْعٌ: همزایی)
وَأَعْلَمُوا أَنَّهُمْ إِلَيْهِ يُحْشَرُونَ
زَلُّوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصُرَ اللَّهُ
كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهُ لَكُمْ

فِيهِ الْأَمْرُ وَإِلَى اللَّهِ تَرْجِعُ الْأَمْوَالُ

لَا تَكُلْفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا

إِلَيْهِ تَرْجِعُونَ

فَلَمَّا لَبَّ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ

قَدْ خَرَجْنَا مِنْ دِيَارِنَا وَأَبْنَانِنَا

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَبْطُلُوا صِدْقًا تَكُمُ بِالْمَنِّ وَالَّذِي

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ

نَفْسٍ مَّا لَسِبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ . لِأَنْفِرُوا بَيْنَ أَعْدٍ مِنْ رُسُلِهِ

وَأَنْفِرُوا بِمَا تَرْجِعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ تَمَّ تَوْحِي كُل
أَمِنْ الرَّسُولِ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمِنٌ

بِاسْمِ ضَمِّهِ دَارِي (د) که پس از فعل محمول آمده باشد نایب فاعل می‌شود و آن مفعول فعل محمول است که جای فاعل نشسته است.

دیدیم که یَفْعَلُ یعنی «او اینکار را می‌کند» و تَفَعَّلُ یعنی «تو اینکار را می‌کنی» و أَفْعَلُ «من اینکار را می‌کنم» و نَفَعَلُ «ما اینکار را می‌کنیم»

توجه داشته باشید که تَفَعَّلُ معنی «آن زن اینکار را می‌کند» هم میدهد منظور لفظی هر موشی است اگر چه آدم و جنس ماده نباشد.

باید بخاطر داشته باشید که جمع مکثر (جمع شکسته) مفرد مونث حساب می‌شود. جمع مکثر جمع است که شکل مفرد آن تغییر کرده باشد. مثل شخص که جمع آن

اشخاص می‌شود و کتاب که جمع آن کتب می‌شود. مفرد مونث ماضی هم آخرش «ت» دارد. مثل رَجَعَتْ

حالا این کلمات و جهات را معنی کنید:

مَا رَجَعَتْ تِجَارَتُهُمْ «تجارت مونس است. هر کس ای که آخر آن «ة» داشته باشد مونث حساب می‌شود»

فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ (ضیاء: روشنایی) (فعل آن بنا بر آنست که مونث مجازی است)

فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَوَدَّهَا النَّاسُ وَالْجَحِيمَةَ الَّتِي أَعَدَّتْ لِلْكَافِرِينَ (نار: آتش مونس است)

يَسِّرَ الَّذِينَ آمَنُوا وَاغْلَبُوا الصَّالِحِينَ إِنَّ لَهُمْ جَنَاتٍ مُجْرِيَةٍ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ (جنات: بهشت مونس است و جمع مکثر آنهار جمع مکثر)

وَأَنْفِرُوا بِمَا لَا يَجْزِي نَفْسًا مِنْ نَفْسٍ سَيِّئًا وَلَا يَقْبَلُ سِمًا سَمَاعَةً (نفس مونس مجازی است)

فَاخَذَتْكُمْ الصَّاعِقَةُ (ة)

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبَهُمْ (قوب جمع مکثر قلب)

قَالُوا لَنْ نَمْسَنَّا النَّارَ (نار مونس مجازی)

قُلْ إِنْ كَانَتْ لَكُمْ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِنْدَ اللَّهِ خَالِصَةً مِنْ دُونِ النَّاسِ

صُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذَّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ (ة)

قَوْلِهِمْ مِمَّا كَلَبَتْ آيَاتِهِمْ (آیاتی جمع مکثر)

أَحَاطَتْ بِهِ خَطِيئَتُهُ (ة)

فَقَمُوا الْمَوْتَ (دار مونس مجازی)